

almenys en part: Chabàs, *El Arch.* iv, 221-223.

De les dades aplegades per Jerònim Muñoz (cate-
dràtic de Val. 1565) amb alguna compl. d'Escolano,
resulta que en acostar-se l'expulsió dels moriscos, hi
havia en el Regne 19.970 moriscos (envist 48.880
cristians). Dels moriscos corresponen 8.000 i tants a
la governació de Xàtiva, 8.000 a la de València, 1.154
a la de Castelló: veg. Chabàs (*El Arch.* iv, 231).

Remetem als índexs d'*El Arch.*, vol. vii, 423-434,
per a moltes més dades i arts. que s'hi poden trobar
sobre el país en general.

Renunciem, com superflu i massa fàcil, acoblar
dades històriques sobre docs. medievals on es troba
el nou *València*. Heus aquí, algunes dades més des-
tacades 1276 i 1271, sengles notes sobre els pobles de
del Regne en els quals l'Infant en Pere va exigir
alfajda als sarraïns (Mtz. Fdo., *DocValACA* i, nº 1026
i 1206). El mateix any, sobre el saquejament que s'hi
practicà, nº 1099. 1273: dels llocs que pagaven del-
me al bisbe de València, ib. nº 1419. Important tam-
bé el doc. de 1315 (*CoDoACA* xii, 261). I al·ludint
breument als nombrosos passatges de la Cròn. del
Conqueridor; i a la de Pere el Cerimoniós (lluïtes
amb la Unió, setge, ed. Pagès, 8-29). No em consta
des de quan hi hagué un Justícia de la ciutat de Val.,
però almenys tenim nota que l'a. 1339 el justícia es
feia traslladar docs. importants, com el de 1200 rela-
tiu a la creació de l'orde de St. Jordi d'Alfama, que
després es refongué amb la de Montesa (Font Rius
C. d. p. § 214, p. 293). Potser ja es refereix als límits
del Regne en el riu de La Sénia, una c. de p.
d'Ulldecona de l'a. 1274, en la qual llegim: «locus q.
d. *Cenia* --- usque caminum de *Ualencia*» (ib. § 324,
p. 484.19): no inequívoc que sigui el Regne o una
al·lusió a la ciutat. Sobre mossàrabs, no he vist una
nota d'*El Arch.* V, 6 perquè probt. és poc instructiva.
Bibliografia? Inútil indicar res en aquest cas d'un tema
tan immens i tan accessible. Fem una excepció com
a toponomistes per a dues obres relatives al terme
de la ciutat. Asensio Cañizares, *Nomenclator de las*
calles, poblados, caminos, partidas, sendas que
existen en el te. mun. de la c. de Val., València 1878,
194 pp. i «Callejero del Térm. de Val.» 1ª ed., Md.
1963, amb més de 700 noms.

HOMÒNIMS i duplicats: innumbrables però gene-
ralment succedanis del nom de la Gran. Entre les
antigues, la més coneguda és *Valentia* (ja en Plini),
prop del Roine, uns 100 k. al S. de Lió, avui *Valence*
capital de dept. Drôme i unes quantes més en el S.
de França: dades hist. i etim. en Skok, *ZRPb* xxxix,
119, millor que en Gröler, *Frz. ONN* i, 297. Però ja
antigament es documenten altres *Valentia* a Ligúria,
Sardenya, Britannia; en els Abruzzi segons la *Tabula*
de Peutinger. Tots ells com ho mostra ja la repetició,
formats sobre el ll. VALERE.¹

En el nostre domini el nom es multiplica, partint

de l'antroponímic, en el qual fou molt antic i pròcer.
En particular *Valentia*, en primer lloc una (o més)
comtesses de Pallars. La primera, filla i hereva del
gran paladí Arnau Mir de Tost (*G.G.C., Lda.*, p. 545ss.)
va casar-se amb el Comte de Pallars, i ja consta *Val-*
entia (sic, en el facs. de ms., no *lencia*: com imprimeix
MiretS.), «Comitissa» a. 1068 (*BABL* vi, 114). I
el seu nom tingué repercussió toponímica: *València*
d'Àneu poble immediat a Esterri, i pron. *balénsja*
(d'áneu) Casac. 1920 (enq. de 1964, xxxvii, 99-100).

MENC. ANT. Valencia en *Priv. il. V. d'Àneu* (*RFE*
iv, 26n.); i té raó Morelló, *La Vall d'Àneu*, 43b: nom
que no es troba fins al S. xii, cosa que confirma la
tradicció de ser un nom degut a una comtessa; probt.
fins a tal època s'anomenà 'Mircat': «viundinalis», en
la fundació de St. Pere d'Escaló, S. xi.

No fou sola: una altra *Valencia* a. 1175 en el Vallès
(MiretS., *TemplH.* 163). 1070: *Valença* (*Arx. Sols.*).
Ja aquestes dates indiquen que a elles el nom no els
ve del de la Ciutat, sinó com formació llatina paral·
lela, des del verb ll. VALERE. En canvi els incompati-
bles casos moderns de NPP i NLL menors són eco
del nom de la capital valenciana. Conec malnoms.
«En *València*» Maresme, St. Boi de Lluçanès; fins a
Cat. N.: «carrer de *beléns*» en el poble d'Orbanyà
(xxv, 119). Ha servit el gentil. com a distintiu fins en
el Maestrat: «*Lo Valencia*» home que vaig conèixer a
La Salzedella, (xxviii, 133). *La Valenciana* veïnats agre.
a Gelida (Penedès).

Per antigues exportacions valencianes: port.
melancia 'sindria' (Jq. da Silveira), pres del gentilici
aràb. *balensiya*, avui marroquí *falansa* (P. de la Tor-
re; Dombay). I roba: bc. bisc. *balentziana* 'capa a
l'antiga per anar a l'esgl.'; angl. *valance* 'cortina del
llit' it. dial. *valanzana*, *-ensana* 'vànova' (Verona,
Vicenza, Trento, Brescia), gr. mod. ΒΕΛΕΝΤΞΑ (Gust.
Meyer, *Wiener Sitzber.* vol. 132, iii, 81).

¹ És un de tants noms de ciutat format paral·lel
amb un llatí: POLLENTIA, POTENTIA, FAVENTIA,
FLORENTIA, VINCENTIA, amb radical cèltic MAGUNTIA
MONZA etc.

Valensó, V. *Valents*

VALENTS

Millor *Valenç*.

Coll de *Valenç*, oït *baléns*, 1964 a St. M. de Llème-
na (xliv, 108, 110) i a un home de St. Gregori que
m'ho mostrava des de St. Roc. És a la c. 747 en el
camí que puja a Rocacorba entre Bosquerós i la Bro-
lla d'en Sala.

Probt. del NP romà VALENTIUS (Schulze, 376 etc.).
Els noms com *Vicenç*, *Llorenç*, es pronuncien amb *ç*